

فصل پانزدهم

بیمه

عملکرد صنعت بیمه کشور در سال ۱۳۸۲ بیانگر تداوم روند روبه رشد عملکرد شرکت های بیمه به ویژه شرکتهای بیمه بخش خصوصی در پنجمین سال از دومین برنامه توسعه صنعت بیمه است. در سال مورد بررسی، فعالیت خدمات بیمه‌گری شرکتهای بیمه در زمینه انواع متداول بیمه موجب شد تا ارزش افزوده خدمات بیمه‌ای کشور به قیمت های جاری با ۳۱/۷ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۳۲۱۷/۳ میلیارد ریال و به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶ با رشد ۵/۸ درصدی در مقایسه با سال ۱۳۸۱ به ۱۰۸۶/۶ میلیارد ریال برسد. روند صعودی حق بیمه در مقایسه با رشد نسبتاً ثابت جمعیت کشور طی سالهای اخیر سبب گردیده است تا شاخص حق بیمه سرانه کشور نیز از روندی صعودی برخوردار شود. به طوری که حق بیمه سرانه از ۱۳۸/۸ هزار ریال در سال ۱۳۸۱ با رشدی معادل ۳۶/۱ درصد به ۱۸۸/۹ هزار ریال در سال ۱۳۸۲ رسید که از این میزان ۱۷۳/۵ هزار ریال آن (معادل ۹۱/۹ درصد) به سرانه بیمه های غیرزندگی و مابقی به سرانه بیمه های زندگی تعلق داشت^(۱).

همچنین در سالهای اخیر، به علت فزونی رشد حق بیمه ها در مقایسه با رشد تولید ناخالص داخلی کشور، نسبت حق بیمه به تولید ناخالص داخلی با افزایش همراه بود. به طوری که نسبت مذکور از ۰/۹۹ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۱/۱۳ درصد در سال ۱۳۸۲ افزایش یافت. در سال مورد بررسی، این نسبت در بیمه های غیر زندگی معادل ۱/۰۴ درصد و برای بیمه زندگی برابر ۰/۰۹ درصد بوده است.

عملکرد بیمه

بررسی آمار تعداد بیمه نامه و تعداد خسارت، نشان دهنده حجم فعالیت شرکتهای بیمه در هر رشته بیمه ای است و مقایسه آن با میزان حق بیمه یا ضریب خسارت، می تواند بازده فعالیت شرکتهای بیمه در هر رشته بیمه ای را تا حدودی مشخص کند.

۱- تعداد بیمه نامه

در سال ۱۳۸۲ صنعت بیمه کشور بیش از ۱۴/۹ میلیون فقره بیمه نامه صادر نموده است که در مقایسه با سال قبل ۲۹/۶ درصد رشد نشان می دهد. از مجموع بیمه نامه های صادره، ۴۱/۱ درصد آن به بیمه شخص ثالث اختصاص دارد. با احتساب بیمه نامه های صادره حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل، در مجموع ۷۵/۱ درصد از کل بیمه نامه ها مربوط به اتومبیل بوده است. در این سال صدور بیمه نامه درمان بیشترین رشد (۸۰/۷ درصد) را در بین سایر رشته های بیمه ای دارا بود. بررسی آمار مربوط به تعداد بیمه نامه های شرکتهای بیمه نشان می دهد که شرکتهای بیمه ایران و آسیا به ترتیب ۵۰/۵ و ۳۶/۵ درصد از کل بیمه نامه های بازار بیمه کشور را صادر کردند.

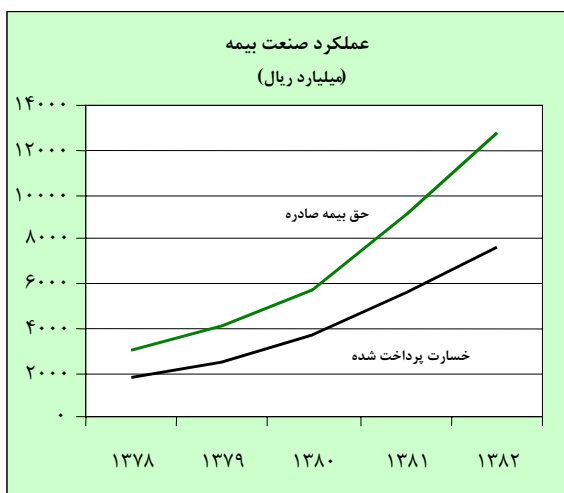
۲- تعداد خسارت

تعداد خسارت های پرداخت شده صنعت بیمه در سال مورد بررسی با ۱۰/۳ درصد افزایش به بیش از ۲/۱ میلیون مورد رسید. رشته بیمه ای درمان با برخورداری از رشد ۰/۵ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل بیشترین سهم خسارت پرداختی از کل سهم بازار (۴۴/۲ درصد) را بر عهده داشت. پس از آن رشته شخص ثالث با ۱۶/۴ درصد رشد نسبت به مدت

۱- حق بیمه سرانه، بیانگر میزان حق بیمه ای است که بطور میانگین برای پوشش بیمه ای هر نفر پرداخت می شود.

مشابه سال قبل، ۳۸/۱ درصد از سهم کل بازار را به خود اختصاص داده است. با احتساب سهم رشته های بیمه بدنه اتومبیل و حوادث، در مجموع رشته های بیمه ای چهارگانه فوق بیش از ۹۵/۸ درصد از کل تعداد خسارتهای پرداختی بازار بیمه کشور را دارا بوده اند. بررسی آمار مربوط به پرداخت تعداد خسارت شرکتهای بیمه نشان می دهد در مجموع شرکتهای بیمه ایران و دانا ۶۹/۹ درصد از کل تعداد خسارتهای صنعت بیمه کشور را پرداخت کرده اند.

۳- حق بیمه صادره^(۱)

در سال ۱۳۸۲ میزان حق بیمه صادره شرکتهای بیمه معادل ۱۲۷۴۳/۳ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۳۸/۸ درصد رشد نشان می دهد. در سال مذکور، رشته شخص ثالث با ۳۷/۵ درصد بیشترین سهم حق بیمه صادره از کل سهم بازار را بر عهده داشت. پس از آن بیشترین سهم به ترتیب به رشته های بدنه اتومبیل، درمان، زندگی و آتش سوزی اختصاص داشته است. در سال مورد بررسی، حق بیمه صادره شرکتهای بیمه درخصوص رشته های بدنه کشتی، هواپیما، مهندسی و اعتباری با کاهش همراه بود. در میان حق بیمه رشته های مختلف

نفت و انرژی، مسئولیت، پول، بدنه اتومبیل و شخص ثالث از بیشترین رشد و رشته مهندسی با کاهش ۱۸/۷ درصد از بیشترین کاهش در بین رشته های بیمه ای برخوردار بوده اند. لازم به ذکر است که شرکتهای بیمه ایران و آسیا، در مجموع سهمی معادل ۷۶/۲ درصد از کل سهم حق بیمه های صادره در بازار بیمه کشور را به خود اختصاص داده اند.

۴- خسارت پرداختی^(۲)

در سال مورد بررسی، میزان خسارت پرداختی صنعت بیمه کشور ۷۶۱۷/۵ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۱ از رشدی معادل ۳۷/۸ درصد برخوردار بود. همانند سالهای قبل بیش از نیمی از خسارتهای پرداختی صنعت بیمه به میزان ۵۸/۳ درصد در رشته بیمه ای شخص ثالث پرداخت گردید. بعد از رشته فوق، رشته های بیمه ای درمان با ۱۴/۱ درصد، بدنه اتومبیل با ۹/۱ درصد و زندگی با ۶/۶ درصد بیشترین سهم را از خسارتهای پرداختی بازار بیمه کشور در اختیار داشتند. در سال مورد بررسی، رشد خسارتهای پرداختی در رشته های بیمه ای شخص ثالث و درمان نسبت به سال ۱۳۸۱ به ترتیب معادل ۴۲/۳ و ۳۶/۷ درصد بود. در مجموع از کل خسارتهای پرداختی صنعت بیمه در سال مورد بررسی، معادل ۶۹/۵ درصد بابت پوشش ریسک های مربوط به رانندگی (بیمه نامه های شخص ثالث، حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل) بود. در این سال، شرکتهای بیمه ایران، آسیا، دانا و البرز به ترتیب ۵۴/۴، ۲۵/۱، ۱۵/۳ و ۵/۱ درصد از کل خسارتهای پرداختی بازار بیمه را به خود اختصاص داده اند.

۵- ضریب خسارت^(۳)

ضریب خسارت صنعت بیمه کشور در سال ۱۳۸۲ معادل ۷۲/۱ درصد بود که ۷/۱ واحد درصد نسبت به رقم مشابه سال قبل کاهش نشان می دهد. ضریب خسارت صنعت بیمه کشور طی پنج سال اخیر مرتباً در نوسان بوده است. در سال مورد بررسی، رشته های بیمه ای شخص ثالث و سایر انواع ضریب خسارتی بیش از ۱۰۰ درصد داشتند که در این میان رشته شخص ثالث با ضریب خسارت

۱- «حق بیمه صادره» شامل بیمه نامه هایی است که در سال مورد بررسی صادر شده باشند، اعم از اینکه اعتبار آنها به پایان رسیده و یا نرسیده باشد.
 ۲- «خسارت پرداختی» شامل خسارت هایی می باشد که طی سال مورد بررسی پرداخت شده است.
 ۳- «ضریب خسارت» حاصل نسبت «خسارت واقع شده» به «حق بیمه عاید شده» است. حق بیمه عاید شده شامل مجموع حق بیمه صادره و تفاضل ذخیره حق بیمه ابتدا و پایان سال است. همچنین «خسارت واقع شده» عبارت از حاصل جمع خسارتهای پرداختی و تفاوت بین خسارتهای معوق آنها و ابتدای هر سال است.

۱۰۹/۷ درصد و با توجه به سهم قابل ملاحظه آن در بازار بیمه، بیشترین تاثیر را در ضریب خسارت بازار بیمه داشت. ضریب خسارت رشته های بیمه‌ای اعتباری، درمان و زندگی نیز بین ۷۰ تا ۱۰۰ درصد بوده و ضریب خسارت رشته‌های بیمه‌ای باربری، آتش سوزی، حوادث سرنشین، هواپیما، پول و نفت و انرژی نیز کمتر از ۴۵ درصد می باشد. مقایسه شرکتهای بیمه از لحاظ ضریب خسارت نشان می‌دهد که شرکتهای بیمه دانا، آسیا، ایران و البرز به ترتیب دارای ضرایب خسارت ۷۷/۰، ۷۵/۷، ۷۴/۳ و ۵۵/۴ درصد می باشند.

شرکتهای بیمه

در سال موردبررسی رتبه‌بندی شرکتهای بیمه از نظر تولید حق بیمه در مقایسه با سال قبل تغییری نکرد و شرکتهای بیمه ایران، آسیا، دانا، البرز، بخش خصوصی و صادرات و سرمایه‌گذاری به ترتیب با در اختیار داشتن ۵۳/۹، ۲۲/۳، ۱۳/۴، ۷/۴، ۲/۸ و ۰/۱ درصد از حق بیمه بازار به دنبال هم قرار گرفتند. در این سال از سهم شرکتهای بیمه ایران و آسیا مجموعاً ۵/۱ واحد کاسته شد و به سهم شرکتهای بیمه بخش خصوصی و البرز به ترتیب ۱/۹ و ۲/۰ واحد افزوده شد. سهم شرکتهای بیمه ایران، آسیا و دانا از حق بیمه‌های صادره بازار نیز طی سالهای اخیر در نوسان بوده است.

طی سال ۱۳۸۲ از لحاظ میزان فعالیت، شرکت بیمه ایران همچنان سهم اصلی بازار را در اختیار داشت. شرکتهای بیمه بخش خصوصی، البرز، دانا، ایران، صادرات و سرمایه‌گذاری و آسیا در این سال به ترتیب ۳۴۴/۵، ۸۷/۹، ۴۰/۷، ۳۴/۲، ۳۳/۷ و ۲۶/۴ درصد حق بیمه‌های صادره خود را در مقایسه با سال قبل افزایش دادند.

عملکرد صنعت بیمه در سال ۱۳۸۲

درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۳۸/۸	۱۲۷۴۳/۳	۹۱۷۸/۷	حق بیمه صادر شده (میلیارد ریال)
۳۷/۸	۷۶۱۷/۵	۵۵۲۶/۶	خسارت پرداخت شده (میلیارد ریال)
۷۱/۱ ^(۱)	۷۲/۱	۷۹/۲	ضریب خسارت (درصد)

ماخذ: بیمه مرکزی ایران
۱- تغییر در واحد است.

از لحاظ سهم هر یک از شرکتهای بیمه در خسارت پرداختی بازار بیمه، شرکتهای بیمه ایران، آسیا، دانا، البرز و بخش خصوصی به ترتیب به میزان ۵۴/۴، ۲۵/۱، ۱۵/۳، ۵/۱ و ۰/۱ درصد در کل خسارتهای پرداختی بازار بیمه مشارکت داشتند که در مقایسه با سال

قبل سهم شرکت بیمه ایران و آسیا از خسارتهای پرداختی بازار بیمه به میزان ۳ و ۰/۵ واحد کاهش یافت و در مقابل سهم شرکتهای بیمه دانا، البرز و بخش خصوصی به ترتیب معادل ۲/۶، ۰/۸ و ۰/۱ واحد افزایش داشت.

خلاصه داراییها و بدهیهای شرکتهای بیمه (۱)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر	در پایان سال		
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
			داراییها:
			داراییهای غیر جاری
۴۰/۱	۶۹۹۶/۹	۴۹۹۴/۸	داراییهای ثابت
۸۲/۴	۲۶۸۲/۵	۱۴۷۱	سپرده های بانکی بلندمدت
۴/۸	۲۸۴۳/۶	۲۷۱۲/۲	اوراق مشارکت
۷۲/۸	۳۸۴/۲	۲۲۲/۴	سرمایه گذاری های بلندمدت
۶۷/۰	۴۳۸/۶	۲۶۲/۶	مطالبات بلندمدت
۹۸/۴	۶۴۸/۰	۳۲۶/۶	داراییهای جاری
۵۴/۶	۷۵۱۴/۷	۴۸۶۱/۶	موجودی کالا
۳۱/۴	۱۱/۳	۸/۶	حسابها و اسناد دریافتی
۲۷/۳	۴۰۲۴/۷	۳۱۶۱/۳	سپرده های بانکی کوتاه مدت
۵۹/۵	۵۶۷/۳	۳۵۵/۷	سرمایه گذاری های جاری
۱۶۹/۷	۱۷۹۹/۷	۶۶۷/۳	موجودی بانکی و وجوه نقد
۶۶/۲	۱۱۱۱/۷	۶۶۸/۷	جمع داراییها = جمع بدهیها
۴۷/۲	۱۴۵۱۱/۶	۹۸۵۶/۴	بدهیها:
			بدهیهای جاری
۳۴/۸	۲۵۹۶/۳	۱۹۲۶/۵	بدهیهای بلندمدت
۲۷/۱	۸۹۴۶/۳	۷۰۳۸/۴	حقوق صاحبان سرمایه
۲۳۳/۰	۲۹۶۹/۰	۸۹۱/۵	

۱- شامل شرکتهای بیمه ایران، آسیا، دانا و البرز می باشد.

مقایسه شرکتهای بیمه از لحاظ ضریب خسارت در سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد در بین شرکتهای بیمه، ضریب خسارت شرکتهای بیمه دانا، آسیا و ایران بیشتر از ضریب خسارت بازار بیمه بوده است. در سال مورد بررسی، کاهش ۷/۱ واحدی ضریب خسارت بازار بیمه، از کاهش ۴/۶ واحدی ضریب خسارت بیمه ایران (با برخورداری از بالاترین سهم در حق بیمه صادره و خسارت پرداختی) و همچنین از کاهش ۱۵/۳ واحدی ضریب خسارت بیمه آسیا متاثر بوده است.

در سال ۱۳۸۲ داراییها و بدهیهای شرکتهای بیمه^(۱) با رشدی معادل ۴۷/۲ درصد به رقم ۱۴۵۱۱/۶ میلیارد ریال رسید که علت عمده این امر رشد ۱۶۹/۷ درصدی سرمایه‌گذاریهای جاری در سمت داراییها و رشد ۲۳۳ درصدی حقوق صاحبان سرمایه در سمت بدهیهای شرکت‌های بیمه بوده است. در سال مورد بررسی سپرده‌های بانکی کوتاه مدت و بلندمدت شرکت‌های بیمه به ترتیب با ۵۹/۵ و ۴/۸ درصد رشد به رقم ۵۶۷/۳ و ۲۸۴۳/۶ میلیارد ریال رسید. سرمایه‌گذاریهای کوتاه مدت و بلندمدت انجام شده توسط شرکتهای بیمه نیز به ترتیب با رشد ۱۶۹/۷ و ۶۷ درصدی به رقم ۱۷۹۹/۷ و ۴۳۸/۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۲ بالغ گشت. همچنین خالص داراییها منهای بدهیهای جاری (معادل با جمع منابع سرمایه‌ای) شرکتهای بیمه در سال مورد گزارش با رشد قابل ملاحظه ۵۰/۳ درصد نسبت به سال ۱۳۸۱ به رقم ۱۱۹۱۵/۳ میلیارد ریال افزایش یافته است.

۱- شامل شرکتهای بیمه ایران، آسیا، دانا و البرز که بیش از ۹۷ درصد از بازار بیمه را در اختیار دارند.